

præventio. Tondut. d. cap. 2. num. 1. Vide infra, num. 11.

3 Quæritur inde, an Domini possint uti in solidum jurisdictione, ita ut quisque de causis, in quibus prævenerit, solus cognoscat. Affirmant non pauci, ut videre licet apud Boër. *decis. 5.* Jacob. de S. Georg. *ubi sup.* At quidam sentiunt, id Dominis non licere, sed quod debent inter se convenire, quis sit administraturus; alioqui autoritate publica superiores compelli poterunt, ut usum jurisdictionis partiantur, constituentes communi suffragio iudices, vel alio modo, ne vassalli vexentur pluralitate jurisdictionem exercentium. Vide Peguera *decis. 10.*

Ad Num. 1.

4 Huic posteriori sententiæ adherent cum D. Covar. Boër. d. tract. de cust. clavium, num. 65. 66. Cancr. *variar. part. 2. cap. 2. num. 78.* Morquech. *sup. num. 7.* Jac. à S. Georg. *num. 2. & 5.* ubi probat. Hæc aliter se habent in iudiciis, seu Dominis, qui jure hæreditario, aut alio jurisdictionem nanciscuntur: secus erit in magistratibus à Principe, vel lege constitutis, qui valent in solidum jurisdictionem exercere, ut præter D. Covar. observat hoc discrimen Jac. à S. Georg. *sup. num. 1.* tamen aliud sentire videatur D. Solorz. *sup. tom. 2. cap. 3. num. 44.* ubi ait, jurisdictionem individuum ideo non posse integraliter uno, eodemque tempore apud duos iudices, aut Magistratus consistere: quod ita est in exercitio, & actu quod certam causam ac personam, quia simul à diversis iudicibus molestari prohibetur aliquis.

5 Quæritur, an Dominus territorii punire possit delinquentem in illo ejusdem jurisdictionis conformem. Et negativam partem communis amplectitur. Consule Bart. in l. Tres tutores, de administrat. Greg. Lop. in l. 16. gloss. ult. tit. 28. part. 3. Bald. in cap. Præterea, de prohib. feud. alien. per Feder. Cancr. *variar. part. 2. cap. 2. num. 79.* Sed limitatur si periculum immineret ex mora. Hanc, & alias limitationes reperies apud Greg. Lop. & cæteros.

6 Si quis vassallus emerit ab uno ex Dominis partem territorii, & jurisdictionis ad illum attinentis, eximitur à Condominorum subjectione, nisi ipse ab iis proprietates, seu possessiones habuerit, propter quas adhuc subditus permanebit. Cancr. *sup. part. 3. cap. 13. num. 306.*

Ad Num. 2.

7 Quamquam, ut D. Covar. ex communi prædocuit in principio, nihil referat ad usum jurisdictionis non divisum, quis ex Condominis majorem partem in territorio obtineat; tamen multum interest quoad penas pecuniarias, & alia commoda, quæ sunt jurisdictionis fructus; nam hæc non pro virili, sed pro rata dividi debent pro portione, quam quisque Dominus ex territorio, ac jurisdictione habet: nec respiciendum ad causas per Dominos decisas, quia licet minorum partem possidens de pluribus causis præveniendò cognoverit, non ideo ex penis plus capiet, quam pro sua portione illi debetur. Boër. *decis. 5. num. 6.* Alex. *conf. 25. à num. 4.* Morquech. d. cap. 5. num. 9. Tondut. d. cap. 2. numero 10.

8 Unde si quis remiserit penam pecuniariam delinquenti, quod facere nequit in socii præjudicium,

imputabitur illi in portionem ex fructibus jurisdictionis eidem competentem. Boër. *numero 7.*

Præterea, qui pro majori parte jurisdictionem habet, præfertur, ut ipsi militia administratio, ac civitatis custodia bello imminente committatur. Boër. *decis. 5. num. 4.* et si alias singulis Dominis clavis portæ oppidi tradi debeat. Boër. de custod. clav. num. 65.

Ad Num. 3.

10 Divisio jurisdictionis quoad exercitium diversimodè fieri potest: per tempus, ut quisque Dominus alternatim ad annum, aut biennium suo munere fungatur: per territorium, designatis limitibus, intra quos singuli jurisdictionem exercent: per vassallos, ut si convenerit, quod alius de causis Nobilium, & alius de ignobilium cognoscat. Tondut. d. cap. 2. num. 5. & modus dividendi per tempus magis aptus videtur. Tondut. num. 10. Divisio autem facienda est vel uno ex Dominis postulante, et si reliqui dissentiant, ut probat Morquech. d. cap. 5. num. 6.

11 Perfecta quomodolibet divisione, etiamsi jurisdic-tio ipsa penes condominos in solidum perseveret, ejus tamen usus ita impeditus existit, ut si quis ex illis adversum divisionis formam de causa cognoscat, quæ ad eum non pertinet, processus ipso jure sit nullus, nec erit præventioni locus. Tondut. d. cap. 2. ex num. 11.

12 Si per tempus fiat divisio, causa cæpta in anno unius Domini definiri debet in sequenti per alterum, vel ejus officialem, quoniam eadem est jurisdic-tio. Tondut. num. 13.

13 Semel absoluta ejusmodi divisio poterit reformari, ac iterum repeti, si expedierit, ut vitetur scandalum, aut grave aliud inconveniens à modo administrationis ortum. Morquech. *numero 10.* ex Cravet. *conf. 264. volum. 2.*

14 Ubi territorium inter Dominos ad exercendam jurisdictionem separatur, possit dubitari quomodo expedienda divisio; nam sunt variae opiniones circa formam ejus. Prima, quæ est communis Canonistarum, docet quod major dividat, & minor eligat, ex cap. 1. de Paroch. pro qua plures laudat Barbosa in collect. *ibi, num. 3.* Sed ea à legum Professoribus communiter reprobatur, ut ex aliis tradit Barbosa *ibidem, vers. Cæterum.* Secunda habet, forte divisionem peragendam. Tertia electionem tribuit habenti in re dividenda majorem partem, ut videre licet apud Barbofam sequaces referentem d. num. 3. *vers. Cæterum, & vers. Alii verò.* Quarta denique frequentior, verior ac tenenda in praxi sententia cum D. Covar. divisionem arbitrio iudicis relinquit, quam tuentur Tusch. *lit. D. concl. 530.* Menoch. de arbitrar. *cas. cap. 123. n. 11.* Villalob. *Ærar. comm. opin. lit. D, num. 98.* Morquech. de divis. honor. *lib. 1. cap. 2. num. 57.* Gratian. *discr. part. cap. 160. num. 22.* Barbosa *sup. vers. Ultima fuit.* ubi alii, Hermos. in l. 3. gloss. 6. n. 101. tit. 4. p. 5.

Ibi: Sed & Pontificia responsio.

15 Observant communiter omnes, majoritatem, de qua loquitur Pontifex in d. cap. 1. de parochiis, minime referri ad ætatem, sed ad prioritatem in administratione, ut adnotat cum pluribus Barbosa *collect. ibi, numero 3.* Menoch. *sup. casu 124. num. 4. 5.*

INDEX RERUM OMNIUM, ET VERBORUM, Quæ in Practicarum Quæstionum D. D. Covarruvias Additionibus & Euclea- tionibus continentur.

Prior nota Arithmetica Paginam, posterior verò marginales
numeros indicat.

A.

Academia.

tempore instituta.

Acta, Actio, Actor, & Actus.

Acta judicialia, veluti probationes, faciunt præsumptionem erga tertium. p. 90. n. 16.
Actio hypothecaria in judicio pendente, si res obligata alienetur, quod jus creditori competat, si vicerit. p. 103. n. 45.
Actori suæ intentionis fundamentum incumbit probare. p. 179. n. 12.
Actus præcedens per subsequenter declaratur. p. 26. n. 14.
Actus nullus contra legem, vel rescriptum sustinetur, consentiente illo, cujus favorem respicit nullitas. p. 67. n. 44.
Actus per officialem publicum gesti sententiâ privatam, à qua appellatum est, tenent et si confirmatio sententiæ subsequatur, non sic in actibus privatis contingit, qui confirmatâ sententiâ irriti fiunt. p. 145. n. 15.
Actus ultra intentionem agentis operari non valet. p. 175. n. 42.
Actus qui licitè fieri potest, non præsumitur illicitè gestus. p. 177. n. 59.

Ad.

Ad ea, quæ rarè accidunt, jura non adaptantur. p. 163. n. 39.

Adipiscendum.

de Adipiscenda possessione ex l. ult. C. de edit. D. Adrian. *tol. remissivè.* p. 85. n. 14.

Administratio, & Administrator.

Administrationis causâ quis subjicitur, foro non suo. p. 37. n. 8.
Administrator compelli non potest per privilegiatum, ut in Curia rationes reddat. p. 49. n. 13.
Administrator paratus rationes reddere in loco administrationis, si non ibi recipiantur, an absens cogatur illuc redire. p. 73. n. 27.
Administrator regulariter remittitur ad locum administrationis, ut rationes reddat. *ibid.*

Adulterium.

Adulterii in crimine sententiâ absolutoria prodest complici cui condemnatoria non nocet. p. 124. n. 13.

Advocatio, & Advocatus.

Advocationis munus clericis interdictum est, sed pro pauperibus licet eis advocare. p. 50. n. 24.
Advocatis unde honorarium solvatur. *ibid.*
Trajanus primùm Advocatos constituit, salario de publico assignato, ut pauperes tuerentur gratis. *ibid.*
Advocatis litigantes stipendium debet exhibere. *ibid.*
Sunt in Hispaniæ civitatibus deputati, ut egenis patrocinium absque honorario ferant. *ibid.*
Ubi non sunt assignati, quisque advocatus tenetur pauperibus gratis patrocinari, quod jurejurando promittunt cum recipiuntur. *ibid.*
de Advocatorum salariis, remissivè. *ibid.*

Ægyptus.

Ægyptiæ monarchiæ initium. p. 19. n. 129.

Æstimatio.

Æstimatio rerum dotalium duplici de causa fieri debet. p. 234. n. 2.
Æstimatio venditionis causâ fieri intelligitur in dubio, tam in dote, quam in cæteris actibus. *ibid.* n. 2.

Agila Rex.

Agila Gothorum Rex in Hispania. p. 5. n. 19.
Agi-

Index Rerum,

Agrimenfor. Agrimenfor falsum modum dicens, quomodo teneatur. p. 35. n. 34. Alani. Alani, unde orti, & quando Hispaniam ingressi. p. 2. n. 3. Alaricus Rex. Alaricus I. Gothorum Rex. p. 3. n. 5. Alaricus II. Codicem vulgò Fuero Juzgo, primus in lucem edi iussit, & constitutionibus inchoavit. p. 4. n. 13. Alcala. Alcala vestigal quando in Hispania cepit exsolvi. p. 13. n. 81. Alfonsi Reges. Alfonsus I. Rex, cognomine Catholicus. p. 8. n. 45. Alfonsus II. Castus nuncupatus. ibid. n. 51. Alfonsus III. Magnus dictus. p. 9. n. 54. Alfonsus IV. p. 10. n. 64. Alfonsus V. p. 11. n. 70. Alfonsus VI. Imperator vocatus. ibid. n. 68. Alfonsus Reginae Urrace maritus. p. 11. n. 70. Alfonsus VII. Imperator electus. ibid. n. 71. Alfonsus VIII. ibid. n. 74. Alfonsus IX. ibid. n. 75. Alfonsus X. p. 12. n. 78. Hic Sapiens Rex leges Partitarum dedit in lucem. ibid. Alfonsus XI. ibid. n. 81. Alienatio. in Alienationibus regis ex causa onerosa, quod actum est inspicitur, & in dubio contra vendentem pronunciabitur. p. 24. n. 162. Alimendum. Alimenta quando filio debeantur interim dum litigat super alimentis principaliter, & filiatione. p. 51. n. 29. Alimenta & litis expensae quibus personis litigantibus ab adversario debeant exhiberi. ibid. n. 30. An fratri litiganti debeantur. ibid. & seq. n. 31. Alimenta ac litis sumptus praestari debent filio agenti ad hereditatem patris, etiam ante sententiam, si boni juris praesumptione juvetur. p. 51. n. 32. ad Alimentorum, & expensarum exactionem etiam in filio probatio paupertatis plena desideratur. ibid. n. 35. Si utrimque proberur inopia, cessat alimentorum praestatio. p. 52. n. 36. Alimenta atque litis expensae an debeantur agenti ad rem singularem. ibid. p. 37. Alimenta, & sumptus litis an cogatur restituere, qui ea recepit, si superetur. ibid. n. 38. & seq. Alimentorum quantitas litiganti praestanda iudicis arbitrio taxatur. ibid. n. 40. Alimentorum causa favorabilior est, quam expensarum litis. ibid. n. 41. Alimenta debentur filio cum parente super filiatione litiganti, & qualis requiratur probatio. ibid. n. 42 non praestantur, nisi filio pauperi. ibid. n. 43. de Alimentis praestandis decretum non nocet quoad causam principalem. ibid. n. 44. Alimenta non restituit, etsi succumbat, qui probata filiatione, illa recipit. ibid. n. 46. Alternativum. in Alternativis obligationibus si unum perierit, alterum promissor praecise dare compellitur. p. 124. n. 29.

in Alternativis electio est debitoris. p. 174. n. 31. Amalarius Rex. Amalarius Gothorum Rex. p. 5. n. 16. Anniversarium. in Anniversariis per representationem succeditur. p. 230. n. 86. Annus. Annorum computatio apud omnes gentes ab aliquo memorabili eventu sumit exordium. p. 173. n. 5. Anni ex quo numerari in Hispania coeperunt à Christi Domini nativitate. p. 13. n. 84. Aponcha. Aponcha quid sit. p. 137. n. 7. Appellare, & Appellatio. Appellatur à iudicibus municipalibus, vulgò Alcaldes ordinarios, ad Dominum oppidi, qui eos confirmavit. p. 40. n. 26. Nequeunt Domini cognoscere de causa nullitatis principaliter intentatae contra sententiam ab his iudicibus latam. ibid. n. 27. Appellatur à vicario foraneo ad Episcopum. ibid. & p. 57. n. 33. Appellatur ad Regem à vicariis inferiorum Dominorum, non ad eosdem. p. 41. n. 30. A delegato domini inferioris appellatur ad ipsum delegantem. ibid. n. 31. Appellari à subdelegato ad delegatum, quando possit. ibid. n. 32. Appellatur à delegato Episcopi ad Episcopum, sed non à Vicario generali. ibid. n. 33. Appellare licet ad Regem, seu supra Praetoria, omisso medio Magistratu, vel Domino inferiore. ibid. & seq. n. 34. Limitatur in delegato Principis, ad quem à subdelegato est omnino appellandum. ibid. n. 35. Appellare, omisso medio, nec ad Principem licet de jure communi. p. 42. n. 42. Appellans ad Curiam nequit ibi ab appellato conveniri. p. 46. n. 19. Appellare quisque potest à sententia adversus alium lata, si ex illa senserit praedictum. p. 98. n. 1. Probare debet, quod sua interest, ut audiatur. p. 99. n. 2. Cum sententia nullum affert praedictum, non auditur appellans. ibid. n. 3. Appellare cuique licet pro damnatis ad supplicium, his retinentibus. ibid. Limitatur in servo, qui appellare non permittitur pro reo. ibid. Appellans à definitiva, vel quae vim habet definitivae, causam exprimere non tenetur: secus si ab aliis interlocutoriis. ibid. n. 4. Appellare licet tertio, cuius interest, antequam principali p. 100. num. 10. Quid si postea & principalis appellet. ibid. n. 11. Appellare, aut supplicare nec tertio licet contra tres sententias conformes. ibid. & seq. n. 14. & 15. Appellatio illa quid operetur. p. 104. n. 49. Appellare an possit venditor à sententia in emptorem lata, postquam fatalia appellationis quoad principalem praeterierint. p. 100. n. 16. & seq. Appellari à mero exequutore nequit, nisi excesserit. p. 103. n. 38. Appellare potest emptor rei obligatae à sententia contra venditorem lata, & superfedebetur in executione. p. 104. n. 46. Appellare

& Verborum.

Appellare licet eis, quibus sententia inter alios prolata non nocet, nisi litis notitiam habuerint. ibid. & seq. n. 47. Appellare poterit tertius pro suo interesse, licet principalis prohibeatur. ibid. n. 49. Appellandi facultate sublata, non tollitur jus dicenti de nullitate principaliter, sed accessorie. ibid. n. 54. Appellans si appellatione pendente innovaverit, appellationi renunciare intelligitur, nec licet poenitere. p. 143. n. 2. Ad appellandum termino non finito, potest Iudex Ecclesiasticus excommunicare damnatum, ut sententia pareat. p. 145. n. 18. Appellationis fatalibus non praeteritis, si iudex ad exequendum procedat, quae innovaverit, non retractantur, si non appelletur. ibid. n. 19. Appellare convictus non prohibetur. p. 146. n. 38. Appellare in quibus delictis convictus, aut confessus non potest, remissive. ibid. n. 39. Appellare an liceat in iudiciis possessoriis. p. 148 n. 54. & seq. Appellatur à sententia nulla, nec appellans censetur nullitatem renunciare. p. 153. n. 23. Appellare licet tertio respectu proprii gravaminis. p. 157. n. 27. Appellare prohibitus potest adversarii adhaerere appellationi. ibid. n. 29. Appellare à sententia Principis non licet. ibid. p. 158. n. 34. de Appellationis causis cognitio eodem modo acquiritur, ac iurisdictio cognoscendi in prima instantia. p. 41. n. 29. Acquiritur privilegio etiam tacite ex verborum amplitudine. ibid. Appellatio à delegato ad delegantem iure Caesareo non tenet, sed valet de iudice dato ad dantem. ibid. n. 36. Appellatio de vicario, vulgò Tenente, ad Praetorem non admittitur. p. 42. n. 37. Fallit in interlocutoriis. ibid. Appellatio, omisso medio, permittitur iure Pontificio, & quid in novo Indiarum orbe. ibid. n. 40. & seq. Appellatio interponitur, omisso medio, ad Legatum de latere, qui in partibus cognoscit de appellatione ad Sedem Apostolicam, licet ipse sententiam protulerit. ibid. n. 41. Appellatio, omisso medio, an valet, parte appellata non opponente? ibid. n. 43. Appellationi, medio omisso, iudex à quo tenetur deferre, & iudex ad quem remittere ad immediatum. ibid. n. 44. Similiter deferendum est appellationi, si ad partem iudicem provocetur. ibid. per Appellationem extinguitur iudicatum. p. 51. n. 33. & p. 144. n. 6. & 7. per Appellationem ab interlocutoria causa ad Curiam Romanam delata non remittitur ad Ordinarium, etsi male appellatum pronuncietur. p. 66. n. 33. Appellatio ab interlocutoria, si male interposita pronuncietur, causa ad inferiorem devolvi debet. ibid. n. 34. Appellatione deserta, iudex à quo ad executionem suae sententiae procedit. ibid. Appellatione interposita ab interlocutoria, si simul cum principali super articulum causa delegetur, id intelligi debet, si bene appellatum pronuncietur, alioqui confirmato inferioris decreto, causa super principali negotio ad eum est devolvenda. ibid. n. 35. D. de Faria Covar, Enucl.

Appellationis ab interlocutoria commissa causa, si recte appellatum declaratur, poterit delegatus absque novo mandato de principali cognoscere. ibid. n. 33. Quid si appelletur ad iudicem ordinarium. ibid. n. 39. si Appellatio ab interlocutoria interponatur ad Principem, poterit praecipere, ut praetermissio articulo, super principali procedatur, praecedentibus precibus, & iuramento partis. p. 67 n. 40. An alius idem facere valeat? ibid. n. 41. Appellatio tertii, qui victoriam reportavit, an profit principali. p. 100. n. 12. Appellationem tertii impedire non valet principalis transactio, renuntiatione, vel alio modo. ibid. n. 13. Appellatio tertii an administratur post sententiae executionem? ibid. n. 19. & seq. Appellationem tertii non excludit clausula, appellatione remota; quae solum ad litigantes principaliter refertur. p. 101. n. 24. Appellationi in dubio deferendum. p. 102. n. 37 & p. 146. n. 27. Fatalia à quo currere incipiant. p. 106. num. 5 & seq. Appellatio admittitur ob excessum, etsi alias à iudice provocare non liceat. p. 103. n. 38. Appellatio contra tres sententias conformes nec quoad effectum devolutivum recipitur. ibid. & seq. n. 46. 48. & 51. Appellatio in possessoriis non datur ad effectum suspensivum iure communi: secus iure Canonico, ac Regio. p. 112. n. 30. & p. 148. n. 57 & seq. per Appellationem suspenditur iurisdictio iudicis à quo, & quid si appelletur ab interlocutoria. p. 143. n. 5. Appellatio ut sententiae executionem ac iurisdictio suspendat, debet legitime interponi. p. 144. n. 8. Appellationi de iure non admittenda si iudex deferat, ulterius procedere non valebit. ibid. Appellatio de iure non recipienda non producit vitium attentati. p. 146. n. 25. Appellationi quibus casibus non fit locus, remissive. ibid. n. 26. Appellatio semper admittitur, nisi prohibita reperitur. ibid. n. 27. Appellationi defertur in criminalibus, nisi in casibus exceptis. ibid. n. 28. Appellatio convicti, & confessi non auditur, tam in criminalibus, quam civilibus. ibid. num. 30. Limitatur. ibid. n. 31. & p. 147. n. 37. Appellatio confessi non admittitur: quod limitatur. ibid. n. 38. Appellationem confessi rejectam à iudice inferiore poterit iusta de causa superior admitti. ibid. n. 40. Appellatio in criminalibus nonnullis in regnis de consuetudine non admittitur. ibid. n. 41. Appellatio tolli potest per Principem non recognoscentem superiorem, si causam appellatione remota delegaverit. p. 148. n. 48. Licet appellatio prohibeatur lege, aut rescripto, poterit iudex ex causa illam admitti. ibid. num. 49. Appellatio in possessoriis quoad effectum suspensivum quando admittatur de iure communi. p. 149. n. 63. 65. & seq. Non operatur effectum suspensivum omni iure in summa.